

Козаченко Віталій Валерійович,

викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЮРИДИЧНА АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЮРИСТІВ

Стрімкий розвиток науки та техніки, глобалізація економіки та комунікацій висувають нові вимоги до володіння англійською мовою, яка стала засобом спілкування в глобальних масштабах. Спілкування професіоналів різних галузей промисловості, науки, засобів інформації обумовлює необхідність володіння англійською мовою на достатньому рівні для ефективної комунікації. Отже, викладання іноземної мови як мови фаху повинно задовольняти потреби, що постійно зростають [1, с. 12].

Головною характерною рисою навчання іноземній мові у ВНЗ немовного профілю є його професійна орієнтованість. Вона ґрунтується на врахуванні потреб тих, хто навчається, в опануванні іноземної мови, що диктується характерними особливостями професії або спеціальності, які, в свою чергу, вимагають її вивчення. Сфера англійської мови для спеціальних цілей складається з наступних компонентів, тісно взаємопов'язаних між собою: знання мови, комунікативні вміння та професійний зміст.

У контексті приєднання України до Болонського процесу та, як наслідок, до Європейського та міжнародного соціально-економічного, культурно-інформаційного та освітнього простору першочерговою стає підготовка українських студентів на рівні європейських освітніх стандартів. Відповідно змінюються і вимоги сучасного ринку праці - існує нагальне соціальне замовлення на конкурентоспроможних фахівців, які є не тільки висококваліфікованими в професійній сфері, але й готові вирішувати професійні завдання в умовах іншомовної комунікації. Підвищити рівень іншомовної підготовки фахівця - це значить озброїти його знаннями, практичними вміннями та навичками, які дозволять йому використовувати іноземну мову як засіб інформаційної діяльності, систематичного поповнення своїх професійних знань, професійного спілкування. Навчання спеціальності через мову, вивчення мови через спеціальність - одна з важливих проблем професійної підготовки фахівця в умовах немовного вузу. Аналіз досліджень науковців (О. І. Пометун, О. Я. Савченко, Л. І. Паращенко, О. І. Локшина, Н. М. Бібік, О. В. Овчарук) свідчить про те, що останнім часом значна увага приділяється особливостям формування професійної компетенції майбутніх фахівців різних галузей, наприклад студентів- юристів, майбутніх спеціалістів туристичної сфери

та ін. Н. М. Ізорія, Е. В. Бибикова, А. С. Андрієнко у своїх працях обґрунтують необхідність формування комунікативної компетенції як однієї з складових професійної компетенції студентів немовних спеціальностей у процесі навчання у вузі.

Проблему удосконалення фахової підготовки юристів досліджували Бадурка О., Біленчук П., Коваль Н., Скакун О. Окремим аспектам мовної підготовки правників присвячені роботи Артикуца Н., Прадіда Ю., Токарської А. У наш час все більша увага приділяється аспектам вивчення іноземної мови як мови професійної взаємодії. Зокрема, проблема навчання професійно орієнтованої іноземної мови досліджувалась такими авторами, як О.Г.Поляков, Н.Д. Гальскова, А. Waters, Т. Hutchinson [2, с. 190]. На думку Т. Хачісона (Т. Hachison), англійська мова для спеціальних цілей (ESP) трактується як підхід до оволодіння мовою, за яким зміст навчального матеріалу та методика навчання базується на причинах, які мотивують студента вивчати мову [3].

Мовний матеріал, яким повинен оволодіти студент правознавчого відділення, складається, перш за все, з англійської термінології, що позначає відповідні поняття цієї галузі. Від студента вимагається вміння надати відповідні термінологічні еквіваленти у межах кожної теми, яка вивчається (наприклад, міжнародні, політичні, економічні та військові організації; міжнародні конвенції у галузі прав людини). Складовими комунікативної компетенції є культурологічна та соціолінгвістична компетенції, які мають велике значення саме для фахівців у галузі права. Соціокультурна компетенція охоплює знання культурних особливостей носіїв мови, їхніх звичаїв, традицій, норм поведінки й етикету, а також уміння розуміти й адекватно використовувати їх у процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури. Формування культурологічної та соціолінгвістичної компетенцій передбачає інтеграцію особистості в системі всесвітньої та національної культур [4, с. 713].

Специфічною особливістю реалізації професійно спрямованого вивчення іноземної мови є те, що для кожної спеціальності немовних факультетів вузів повинна бути спроектована технологія навчання, характерна тільки для даної професійної сфери [5]. Відповідно до цього, при проектуванні технології професійно спрямованого вивчення іноземної мови необхідно максимально враховувати специфіку спеціальності, тобто лексичне наповнення й особливий формат усних і письмових текстів, а також ті навички й уміння, які є характерними для майбутньої професійної діяльності випускника вузу [6]. Продуктивність засвоєння знань іноземної мови та їхнє активне використання в усному та писемному фаховому мовленні багато в чому залежить від відповідної системи підготовчих вправ, послідовно спрямованих як на переклад та вдумливе засвоєння специфічної термінології, так і на активізацію вмінь говоріння та слухання, необхідних для застосування цієї термінології у конкретних робочих ситуаціях. Ефективним є поєднання вправ як ре-

продуктивного характеру, що виконують ознайомлюючу функцію, так і творчих, що сприяють активному самостійному використанню термінологічної лексики відповідно до виробничої ситуації [7]. Ефективним є завдання: дати усно тлумачення фаховим термінам іноземною мовою; дібрати терміни до запропонованих визначень; усна презентація термінів, їхня семантизація, поєднуваність з іншими словами/термінами, способи деривації, приклади вживання у певних зразках.

Юристу необхідно на високому рівні володіти фаховою термінологією, адже її досконале знання, доцільне застосування в галузі юриспруденції є запорукою успішної професійної діяльності. Формуванню термінологічної компетенції слід приділяти увагу не лише у процесі вивчення фахових дисциплін, а й за допомогою засобів іноземної мови.

Важливою функцією професійної діяльності юриста є комунікативна, яка передбачає обмін інформацією, координацію дій партнерів юридичної діяльності та отримання повноцінного зворотного зв'язку. Різномірні комунікативні ситуації вимагають високої психолого-педагогічної компетентності. Комунікативні якості спеціаліста в галузі юриспруденції, який володіє іноземною мовою, включають такі компоненти: 1) комунікативний – здатність брати участь у іншомовному професійному спілкуванні, здійснювати мовну активність у конкретних ситуаціях професійного спілкування; 2) лінгвістичний – знання правил мовної та немовної поведінки у визначенні правил стандартних ситуацій професійного спілкування, знання національно-культурних особливостей країни, мова якої вивчається, та вміння здійснювати свою мовну поведінку у відповідності до цих знань; 3) методичний – здатність студента організувати свою роботу з вивчення іноземної мови осмислено, творчо та цілеспрямовано [8, с. 81].

Отже, викладання англійської мови як мови фаху повинно задовольняти освітні та особистісні потреби молодих людей, формувати в них навички успішного спілкування іноземною мовою в професійному середовищі. На основі загальної професійної компетентності в процесі правової діяльності формується професійна, яка тісно пов'язана з особистісними характеристиками. Тому важливо в процесі підготовки юристів стимулювати розвиток особистісних якостей, що є основою і складовою частиною професійно значущих, та впорядковувати і гармонізувати названі сфери.

Таким чином, професійна спрямованість навчання іноземної мови служитиме початком формування у студентів професійної компетенції.

---

1. Зелінська О.І. Можливості та потреби розвитку викладання англійської мови як мови фаху / О.І. Зелінська // матеріали школи-семінару “Нові підходи до навчання іноземної мови” – Х.: Харків. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – 2014. – с. 108.

2. Тимошук Н.М. Формування професійних якостей майбутньої юристів у процесі вивчення іноземних мов / Н. М. Тимошук, Л. І. Довгань // Наукові записки [Вінницького національного аграрного університету]. Сер. : соціально-гуманітарні науки. – 2013. – Вип. 2. – С. 190-196.

3. Hutchinson, Tom; Waters, Alan (1997). English for Specific Purposes: A Learner-Centered Approach. Cambridge University Press

4. Мелкомукова К. С. Формування професійної комунікативної компетенції студентів юридичних факультетів / К. С. Мелкомукова // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 62. – С. 711-716.

5. Сальная Л.К. Обучение профессионально ориентированному иноязычному общению [Электронный ресурс] / Л. К. Сальная. — Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/211642>.

6. Андриенко А. С. Развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности студентов технического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 [Электронный ресурс] / А. С. Андриенко. — Режим доступа : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/171164.html>].

7. Глебова І. А. Проблема навчання іншомовного професійно орієнтованого спілкування студентів немовних ВУЗів [Електронний ресурс] / І. А. Глебова. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/VKPI_fpp/2005-1/03_Glebova.pdf].

8. Лабашева Н.А. Проектирование профессионально-ориентированного обучения иностранному речевому общению студентов юридических вузов: дис. ...канд. пед. наук. – Краснодар, 2002. – 215 с.

Kozubai Inna Vitalievna

lecturer of social and humanities department

*(the Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs)*

COMPETENCE-BASED APPROACH IN LEARNING FOREIGN LANGUAGE AS ONE OF THE MAIN COMPONENTS FOR EUROPEAN LEGAL PROFESSIONALS

In the world educational practice the concept of "competence" is a central concept by reason of:

Firstly, it unites the intellectual and skill components of education;

Secondly, the concept of competence contains the ideology of the interpretation of the content of education, formed "from the result";

Thirdly, the key competence has an integrative nature, as it incorporates a number of homogeneous and closely related skills and knowledge relevant to a wide sphere of culture and activity.

The concept of competence is broader than the concept of knowledge, or skill, or experience, it includes them. At the same time, competence is not a simple sum of only these components; it also includes motivational, ethical, social and behavioral elements. It includes both learning outcomes (knowledge and skills), and a system of value orientations, habits, etc.

The term competence was firstly introduced by Khomsky in relation to linguistics and denoted knowledge of the language system as opposed to owning it in real communication situations or performance.